

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 28 maja 2019 r.,
skargi X. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
Spółki komandytowej w P.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w P. z dnia 30 maja 2018 r.,
sygn. akt X Ga (...),
wydanego w sprawie z powództwa X. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
Spółki komandytowej w P.
przeciwko (...) Zakładowi Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę,

- 1) odrzuca skargę,**
- 2) oddala wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania zainicjowanego wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację powoda X. sp. z o.o. sp.k. w P. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 11 października 2017 r.

W dniu 17 października 2018 r. od wyroku tego powód wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia zarzucając, że jest on niezgodny z art. 805 § 1, art. 824¹, art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw.

z postanowieniami umowy ubezpieczenia autocasco – polisa serii TPP nr (...) z dnia 28 sierpnia 2015 r. oraz treścią § 20 ust. 4 w zw. z § 13 ust. 1 i § 9 ust. 1 pkt 1b w zw. z § 3 pkt 54 i 81 OWU oraz art. 84 i art. 88, art. 385 § 1 i 2, art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z treścią § 58 ust. 4 i 7 OWU w zw. z art. 815 k.c. oraz art. 232 i art. 233 k.p.c. Podniósł, że wyczerpał drogę instancyjnej kontroli orzeczenia w procesie, zaś z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia od wyroku nie przysługiwała skarga kasacyjna, a także nie zachodzą przesłanki do złożenia skargi o wznowienie postępowania. W piśmie z dnia 18 kwietnia 2019 r. dodatkowo wskazał, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie było i nie jest możliwe również w drodze skargi nadzwyczajnej, co wynika z pisma Rzecznika Finansowego z dnia 5 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem ma charakter subsydiarny, co wiąże się z założeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w związku z wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądu stanowi *ultima ratio*, która może aktualizować się tylko wtedy, gdy strona uczyni wszystko, co możliwe aby nie dopuścić do powstania szkody, co w szczególności odnosi się do skorzystania z wszystkich prawem przewidzianych środków prawnych, mogących wyeliminować z obrotu prawnego wadliwe orzeczenie.

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać m.in. wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Z dniem 3 kwietnia 2018 r.- po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5, ze zm., dalej: „u.s.n.”) do polskiego systemu prawnego wprowadzono skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP, albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub w których doszło do oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ustawodawca nie ustalił żadnych zasad mających służyć powiązaniu tego kolejnego nadzwyczajnego środka prawnego

z systemem środków funkcjonujących w systemie prawnym przed jego wprowadzeniem. Z art. 115 u.s.n. wynika jedynie, że skarga nadzwyczajna może być wniesiona także od orzeczeń, które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w terminie trzech lat od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Zważywszy, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej – zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w zw. z art. 95 u.s.n. (z wyjątkiem, o którym mowa w art. 89 § 4 u.s.n.) – prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do jego uchylenia i orzeczenia na nowo, co do istoty sprawy, a więc do eliminacji „szkody judykacyjnej”, nie może być wątpliwości, że skarżący wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia po dniu 3 kwietnia 2018 r., celem spełnienia wymogu z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej, skoro jej uwzględnienie może prowadzić do usunięcia źródła szkody, a tym samym uczynić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa bezprzedmiotową. Jest to uzasadnione interesem publicznym, któremu odpowiada założenie, że pierwszeństwo przed ewentualną odpowiedzialnością Skarbu Państwa za niezgodne z prawem prawomocne orzeczenie musi mieć procesowa możliwość usunięcia źródła szkody tj. zmiany lub uchylenia tego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121, z dnia 12 października 2018 r., IV CNP 38/18, nie publ., z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 17/18, nie publ., i z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ.).

Oceny tej nie zmienia okoliczność, że do wniesienia skargi nadzwyczajnej uprawnione są jedynie podmioty określone w art. 89 § 2 w zw. z art. 115 § 1 a u.s.n., skoro strona może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie. Dopiero negatywna ocena tego podmiotu będzie wywoływać niemożność uchylenia lub zmiany prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej i otwierać drogę do żądania stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem. Aktywność strony w tym zakresie jest konieczna, skoro w ten sposób czyni ona zadość wymaganiu wykorzystania wszelkich dostępnych dla niej instrumentów prawnych służących wzruszeniu prawomocnego orzeczenia, co

warunkuje dopuszczalność skargi o stwierdzenie jego niezgodności z prawem i uruchomienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2019 r., V CNP 53/17, nie publ. i z dnia 27 marca 2019r., V CNP 57/17, nie publ.). Podkreślić należy, że braki w zakresie wymagań konstrukcyjnych, do których należy nie zachowanie warunku, o którym mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., nie podlegają uzupełnieniu, a skarga dotknięta takim brakiem podlega odrzuceniu *a limine*.

Skarga powoda nie spełnia warunku, określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., skoro ogranicza się do wykazania, że z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia od wyroku nie przysługuje skarga kasacyjna, a także nie zachodzą przesłanki do złożenia skargi o wznowienie postępowania. W złożonej w dniu 17 października 2018 r. skardze brak wykazania, że skarżący złożył do uprawnionego organu (art. 89 § 2 u.s.n.) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony.

Wbrew stanowisku skarżącego z przedstawionego w toku postępowania skargowego pisma Rzecznika Finansowego z dnia 5 kwietnia 2019 r. nie wynika, by wzruszenie zaskarżonego wyroku nie było i nie jest możliwe również w drodze skargi nadzwyczajnej. Podmiot ten wyjaśnił, że nie może sporządzić i wnieść skargi nadzwyczajnej w sprawie, skoro zgodnie z art. 89 § 2 u.s.n. posiada legitymację do złożenia tego środka zaskarżenia tylko w zakresie swojej właściwości. Zaakcentował, że postępowanie cywilne, którego stroną jest skarżący nie dotyczy klienta podmiotu rynku finansowego, jako że skarżący nie dochodzi roszczeń od zakładu ubezpieczeń jako ubezpieczający, ubezpieczony, uposażony bądź uprawniony z umowy ubezpieczenia. Zdaniem Rzecznika Finansowego nabycie w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wierzytelności wynikającej z czynu niedozwolonego na podstawie umowy cesji nie oznacza, że cesjonariusz stał się klientem podmiotu rynku finansowego, tym bowiem jest uprawniony z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, a więc poszkodowany – osoba, która doznała uszczerbku w swoich prawnie chronionych dobrach. Podniósł, że tak jak w razie umowy przelewu wierzytelności nie dochodzi do przeniesienia między jej stronami statusu konsumenta, tak również nie dochodzi pomiędzy nimi do scedowania statusu klienta podmiotu rynku finansowego. Dodatkowo Rzecznik

Finansowy poddał pod rozagę skarżącego zasadność złożenia wniosku do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Prokuratora Generalnego jednak powód nie wykazał by zwrócił się do tych podmiotów o wniesienie skargi nadzwyczajnej, a jego wniosek został załatwiony negatywnie.

W tym stanie rzeczy nie sposób uznać, by w przedłożonym piśmie zawarta była negatywna ocena legitymowanego podmiotu do wniesienia skargi nadzwyczajnej w sprawie, w której skarżący jest stroną. Zwrócenie się do podmiotu nieuprawnionego do wniesienia skargi nadzwyczajnej w sprawie skarżącego nie może być traktowane, jako zrealizowanie przesłanki z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. o czym Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania skargowego na rzecz pozwanej oddalono, ponieważ w odpowiedzi na skargę nie dostrzeżono problemu jej dopuszczalności i nie przedstawiono żadnych argumentów przemawiających za jej odrzuceniem (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01, nie publ., z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 18/18, nie publ., i z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ.).

aj